

תוספת ב'

ה ת ו כ ו ן :

עמוד

105	תקנות-שעת-חרום (חוקת השיפוט תש"ח), תש"ח — 1948
130	תקנות בתי משפט (הוראות התאמה), תש"ח — 1948
132	תקנות עורכי דין (מדי משפט) (תקון), תש"ח — 1948
132	תקנות בית דין (פגרת בתי המשפט), תש"ח — 1948
133	צו פגרת בתי המשפט, תש"ח — 1948
133	צו בתי-דין למניעת הפקעת שערים וספסרות (מקום מושב ואזורי שפוט), תש"ח — 1948
134	צו ההגנה (כספים) (יבוא שטרי בנק) (תקון), תש"ח — 1948
135	צו פיקוח על המזונות (פיקוח על יבוא מזונות), תש"ח — 1948
137	צו עיריית תל-אביב (הרשאת מלוה), תש"ח — 1948
137	צו המועצות המקומיות (רחובות) (תיקון), תש"ח — 1948
137	צו הקניה מס' 401 לפי פקודת מסחר עם האויב, 1939
138	צו הקניה מס' 402 לפי פקודת מסחר עם האויב, 1939

פקודת סדרי השלטון והמשפט, תש"ח — 1948

תקנות-שעת-חרום (חוקת השפוט תש"ח)

בתוקף הסמכות שהוענקה לו על פי סעיף 9(א) לפקודת סדרי השלטון והמשפט, תש"ח — 1948, מתקין בזה שר הבטחון תקנות-שעת-חרום אלה:

1. ניתן בזה תוקף חוקי לחוקת השפוט תש"ח הניתנת בתוספת לתקנות אלה. תוקפת השפוט
תש"ח
2. תקנות אלה תקראנה בשם "תקנות-שעת-חרום (חוקת השפוט תש"ח)", תש"ח — 1948. שם

דוד בן-גוריון
שר הבטחון

תוספת

חוקת השפוט תש"ח

חלק א' — כללי

- 1) חוקת השפוט תש"ח — התקנות האלה תקראנה "חוקת השפוט תש"ח".
- 2) פירוש הסוגים — בחוקה זו יהיו למונחים הבאים הפירושים דלקמן, חוץ אם ענין הכתוב יחייב פירוש אחר:
- אויב — פירושו אויב המדינה.
- בשרות שעת חרום — פירושו כאשר חיל הנהו קשור או מהווה חלק של כח הצבא העסוק בפעולות נגד אויב או עוי, או נמצא בשרות אשר הוכרז ע"י שר הבטחון באופן כללי או ביחס לשטח מסוים או ביחס לחלק שהוא צבא או ביחס לחלק מחיליו כשרות שעת חרום.
- החיל — פירושו חלק מכוות הצבא הנקרא "החיל" שהוא כח ארצי בנוי יחידות במתכונת צבאית, או כל כוח שיוכל לבוא במקום החיל.
- המדינה — פירושה מדינת ישראל.
- המטה הכללי — פירושו המטה הכללי של הצבא.
- המשמר — פירושו חלק מכוות הצבא הנקרא "המשמר" שהוא כח אזרחי בנוי יחידות לפי עצמו והרכב הדרושים להגנת הישובים, או כל כח שיוכל לבוא במקום המשמר.
- הצבא — פירושו צבא-ההגנה לישראל וכולל כל אחד מחילות צבא-ההגנה לישראל ביבשה, בים או-באוויר, וכל חלק מחילות אלה.
- ראש המטה — פירושו ראש המטה הכללי.
- חיל — פירושו כל איש או אשה שנתקבל(ה) לצבא לפי תקנות הצבא מזמן לזמן וכולל גם כל מי שפועל(ת) מזמן לזמן במסגרת הצבא או בשליחותו וכן כל מי שתלה עליו(ה) חובת ההתגייסות לצבא או לשרותים הקשורים בצבא, גם אם לא נתקבל(ה) כנ"ל.
- מפקד גדוד — פירושו מפקד גדוד ב-החיל או כל מפקד אחר שיוכרו ע"י ראש המטה כבעל דרגה שוה למפקד גדוד ב-החיל, וכולל מפקד הנפה או מפקד העיר ב"המשמר", או מפקד של קורס או מחנה אמונים ארצי.
- מחוז — פירושו שטח מרחבי או חלק מכוות הצבא — כפי שיקבע ע"י ראש המטה מזמן לזמן ושיהווה לצרכי חוקה זו שטח שפוטו של בית-דין מחוזי אחד.
- מפקד פלוגה — פירושו מפקד פלוגה ב-החיל או כל מפקד אחר שיוכרו

ע"י ראש המטה כבעל דרגה שוה למפקד פלוגה ב"החיל, וכולל מפקד גזרה ב"המשמר" בעיר, מפקד אזור ב"המשמר" בנפה, או מפקד של קורס או מחנה אמונים מחוזי.

- מפקד — "מפקד" — פירושו חיל שנתמנה למפקד יחידת צבא שהיא לפי תקנות הצבא או נהגיו מזמן לזמן.
- מפקד מחוז — "מפקד מחוז" — פירושו מפקד בעל הדרגה הגבוהה ביותר במחוז או כל מפקד אחר שנתמנה ע"י ראש המטה בתור ראש הרשות המשפטית במחוז.
- נפה — "נפה" — פירושה מרחב מנהלתי בצבא הנקרא "נפה", או כל מרחב שיוכל להקבע במקום נפה.
- עבירה — "עבירה" — פירושה כל מעשה, נסיון או השתמטות מעשית מעשה שלא בהתאם לחובת חיל לפי כל חוק או תקנה בצבא כפי שהם בתוקף כיום או יהיו בתוקף מזמן לזמן, וכולל כל עבירה מהמפורטות בחלק ג' של החוקה הזו וכל עבירה שנענשים עליה לפי החוק הכללי במדינה, במידה שההשתייכות לצבא אינה משחררת במפורש מהאחריות לעבירה.
- עוין — "עוין" — פירושו כל איש, צבור או שלטון זר שהוכרז כעוין ע"י שר הבטחון.
- עיר — "עיר" — פירושה מרחב עירוני של ירושלים, תל-אביב או חיפה, או כל מרחב עירוני שיקבע במקום שלשת הנ"ל או נוסף להם.
- העונש המקסימלי — "העונש המקסימלי" — פירושו עונש מות ברירה או עונש אחר שיקבע מזמן לזמן על ידי שר הבטחון באישור הממשלה בתור דרגת עונש הכבד ביותר בעד עבירות בניגוד לחוקה זו.
- צבאי — "צבאי" — ביחס לחפץ או דבר — פירושו כל דבר השייך לצבא או לחלק שהוא של הצבא או הנמצא ברשותו או בשמושו בכל צורה שהיא.
- 3 תיקף המסכות השפטית — תוקת השפוט תש"ח תחייב את הצבא על כל מוסדותיו ויחידותיו ואת החילים על כל דרגותיהם הן במדינה והן מחוץ לגבולותיה.
- 4 ראש הרשות המשפטית — בתוקף תפקידו שר הבטחון הוא ראש הרשות המשפטית בצבא.
- 5 העברת סמכויות — שר הבטחון, וכן ראש המטה באישור שר הבטחון, יוכלו להעביר את סמכויותיהם לפי חוקה זו — כולן או בחלקים או לתקופת זמן — ע"י כתב מינוי כללי או למקרה מסוים או למקרים מסוימים.
- 6 שעת חרום — שר הבטחון יוכל להכריז על שעת חרום או על שרות שעת חרום באופן כללי או ביחס לשטח מסוים או ביחס לחלק שהוא בצבא או ביחס לחלק מהחילים, ואזי — מזמן הכרזה כזו ובהתאם להוראותיה ועד בטולה ע"י שר הבטחון — תחולנה ותהיינה בתוקף כל ההוראות בנוגע לשעת חרום ולשרות שעת חרום המפורטות בחוקה זו, וכל הוראות אחרות ששר הבטחון יוכל להוציא מזמן לזמן בין אם באופן כללי או ביחס לשעת חרום או שרות שעת חרום מסוימת.

חלק ב'

המנגנון המשפטי — הרכבו וסמכויותיו

פרק א' — הרכב המנגנון המשפטי

- (7) מוסדות המנגנון המשפטי
- א. מפקד מוסמך כשופט.
 - ב. בית דין מחוזי.
 - ג. בית דין מיוחד.
 - ד. בית הדין העליון.
 - ה. תובע צבאי.
 - ו. התובע הצבאי הראשי.
 - ז. סניגור.
 - ח. בית דין שדה.

פרק ב' — מפקד מוסמך כשופט וסמכויותיו

- (8) מפקד מוסמך לשפוט את פקודיו בלבד
- כל מפקד מדרגת מפקד פלוגה ומעלה בהיותו בשרות פעיל בתפקיד זה, וכן כל מפקד אחר — ובכלל זה גם מפקד למטה מדרגת מפקד פלוגה — אשר יוסמך ע"י ראש המטה בין אם ע"י הוראה כללית ביחס לבעלי דרגתו או נושאי תפקידיו או באופן אישי יהיה מפקד מוסמך כשופט, ויוכל לשפוט כדן יחיד את פקודיו ובכלל זה גם אלה שהעברו לפקודו או נמצאים תחת פקודו באופן זמני בגבולות הסמכות הבאים:

- א. בעד הפרת סדר, משטר הצבא או משמעת הצבא — ואם השופט הוא בדרגת מפקד גדוד או בדרגה גבוהה ממפקד גדוד — גם בעד אי-מלוי פקודה, השתמטות משרות או רשלנות בשמירת ציודו האישי של העבריין — במדה שהעבירה או תוצאותיה לא פגעו בבטחון הצבא, בפעולותיו או בעניניו מחוץ למסגרת היחידה של המפקד הזה או במשמעת הכללית של יחידתו.
- ב. בעד פגיעה בכבודו או ברכושו (אבל לא בעד גנבה או מעשה רמאות) של אחד מפקודיו אם הנפגע לא דרש העברת הענין למדרגת דיון יותר גבוהה.
- בחנאי שכל נאשם — אם הובא לדין לפני מפקד פלוגה או בעל דרגה נמוכה ממפקד פלוגה — יהיה וישאי לבקש שדינו יהיה לפני מפקד הגדוד שלו, ואם הובא לדין לפני מפקד הגדוד — שלא לפי בקשת הנאשם — יהיה רשאי לבקש שדינו יהיה לפני בית דין מחוזי.
- ובחנאי נוסף ששום מפקד לא יהיה מוסמך לשפוט מפקד אחר אשר בדרגת פקוד אחת אתו או בדרגת פקוד אחת נמוך ממנו.
- (9) מפקד מוסמך כשופט יוכל להעביר כל ענין שבסמכותו למפקד גבוה ממנו — ברשותו של האחרון — לדין או לתובע צבאי שבמחוזו — לחקירה.
- מפקד אינו מוסמך לשפוט בעל דרגה שזה ודרגה אחת נמוך ממנו
- מפקד יוכל להעביר ביר כל ענין לדרגה גבוהה יותר

- 10) מפקדו של כל מפקד מוסמך כשופט יוכל להעביר לעצמו טפול או דיון בכל עבירה שבסמכות המפקד המוסמך כשופט הזה, וכן — התובע הצבאי שבמחוז יהיה רשאי לפתוח בחקירה על כל עבירה כזאת ולהפסיק כל דיון בה עד גמר החקירה.
- 11) מפקד מוסמך כשופט בדרגת מפקד פלוגה או בדרגה נמוכה ממפקד פלוגה לא יהיה רשאי לפסוק עונש גבוה מאשר:
- א. תורנות נוספת בשרות של לא יותר מפעם בשבוע במשך 4 שבועות.
 - ב. נזיפה בפני השוים לנאשם בדרגתו או בעלי דרגה גבוהה ממנו.
 - ג. דחית חופשה חדשית אחת, או שלילתה.
 - ד. קנס כספי או הפקעת משכורת עד 1 לא"י (אחת).
 - ה. מעצר מחנה או מאסר של לא יותר משלושה ימים.
- ואם הוא בדרגת מפקד גדוד או בדרגה גבוהה ממפקד גדוד יהיה רשאי לפסוק גם עונש גבוה מהנ"ל אבל לא גבוה מאשר:
- א. תורנות נוספת בשרות של לא יותר מפעם בשבוע במשך 8 שבועות.
 - ב. שלילת שתי חופשות חדשיות.
 - ג. קנס כספי או הפקעת משכורת עד 2 לא"י.
 - ד. נזיפה עם הבעת חרטה בפני השוים לנאשם בדרגתו או בעלי דרגה גבוהה ממנו.
 - ה. מעצר מחנה או מאסר של לא יותר משלושה שבועות.
 - ו. הורדה ממלוי תפקיד בלי הורדה בדרגה.
 - ז. שלילת זכות לשרות כבוד פעם אחת.
- 12) פסק דינו של מפקד מוסמך כשופט יהיה סופי ולא יהיה טעון כל אשור ויבוצע מיד עם הוצאתו, אלא אם בצוועו יעוכב בהתאם לתקנה 15.
- 13) כל הנידון ע"י מפקד מוסמך כשופט בדרגת מפקד פלוגה או בדרגה נמוכה ממפקד פלוגה יוכל — בתוך שלשה ימים מיום הודעת פסק-הדין לנידון — לבקש ממפקד הגדוד שלו זכות לערער לפניו על פסק-הדין שהוצא נגדו, ואם מפקד הגדוד נתן זכות כזו — ישמע את הענין בתור מדרגת ערעור, ועל פסק-דינו של מפקד גדוד במדרגת ערעור לא תהיה עוד זכות לבקש ערעור לפני דרגת בית דין גבוהה יותר.
- 14) כל נידון ע"י מפקד גדוד או מפקד בדרגה גבוהה ממפקד גדוד שישב בתור שופט שלא במדרגת ערעור יוכל — בתוך שבוע ימים מיום הודעת פסק-הדין — לפנות אל מפקד המחוז בו נמצא מטה פלוגת הנידון, ולבקש זכות לערעור לפני בית הדין המחוזי על פסק-הדין שהוצא נגדו, ואם מפקד המחוז יתן זכות כזו — ישמע בית-הדין המחוזי את הענין בתור מדרגת ערעור, ועל פסק-דינו של בית הדין המחוזי — לאחר שיאושר ע"י מפקד המחוז — לא תהיה עוד זכות לערער לפני דרגת בית דין גבוהה יותר.
- 15) מפקד מוסמך כשופט יוכל — אם ימצא לנכון — לעכב בצווע כל פסק-דין שהוצא על ידו בכל מקרה שהנידון בקש או קבל זכות לערער על פסק-דינו של מפקד זה.

מפקדו של מפקד (תובע צבאי יכולים להעביר כל ענין אליהם

העונשין ע"י מפקד פלוגה

העונשין ע"י מפקד גדוד

פסק דין של מפקד הוא סופי ובר-בצוע

מפקד גדוד יוכל להרשות ערעור על פסק דין של מפקד פלוגה

מפקד המחוז יוכל להרשות ערעור על פסק דין של מפקד גדוד

מותר לעכב בצווע מפקדיו במקרה של ערעור

- 16) תובע צבאי יוכל לערער על פסק־דין של כל מפקד מוסמך כשופט — בתוך חודש ימים מיום הוצאתו.
תובע צבאי יוכל לערער על כל פסק־דין של מפקד
- 17) כל מפקד מוסמך כשופט ימציא לתובע הצבאי שבמחוזו העתק כל פסק־דין שהוציא מיד לאחר הוצאת פסק־הדין, ויצרף העתק התלונה הצבאי.
העתק כל פסק־דין ותלונה לתובע הצבאי
- פרק ג' — בית דין מחוזי, הרכבו ומכוונותיו**
- 18) בכל מחוז יהיה בית דין מחוזי שיהיה בסמכותו לדון:
א. כמדרגת בית דין ראשונה — כל חיל אשר עבר במחוזו של בית הדין עבירה שהדיון בה אינו בסמכותו של מפקד מוסמך כשופט בין אם בגלל טבע העבירה או משום שהנאשם הוא מפקד פלוגה או בעל דרגה גבוהה יותר, ובו בזמן הדיון בעבירה אינו כלול בסמכותו של בית דין מיוחד, וכן בכל עבירה שנסמכות מפקד מוסמך כשופט אשר העברה לבית הדין המחוזי לדיון.
סדרגת ערעור מפסקי הדין של מפקדים
- ב. בכל ערעור על כל פסק־דין של כל מפקד מוסמך כשופט אשר ניתנה לנידון הזכות לערער עליו לפני בית הדין המחוזי, או שתובע צבאי ערער עליו.
סדרגת ערעור מפסקי הדין של מפקדים
- 19) מפקד המחוז ימנה וידאג שתמיד יהיו ממונים על ידו שופטי בית הדין המחוזי שבמחוזו במספר לא פחות מאחד־עשר ולא יותר משלושים ואחד, ושיתיו בין השופטים לפחות אחד — אחד מכל דרגת הפקוד של החילים שבמחוזו — ובכלל זה טוראים — אבל לא מפקד המחוז עצמו.
חבר השופטים המתמנים ע"י מפקד מחוז, כולם בעלי כל דרגות פקוד, טוראים כולם
- 20) לכל בית דין מחוזי יהיה נשיא שיתמנה לתפקיד זה ע"י ראש המטה ואשר יהיה גם שופט בית הדין. במנוי נשיא בית הדין יוכל ראש המטה להתחשב בהצעותיו של מפקד המחוז.
כל בית דין מחוזי ימונה נשיא ע"י ראש המטה
- 21) בכל משפט ישבו שלשה מבין שופטי בית הדין אשר יתמנו לזה ע"י נשיא בית הדין או בהעדרו ע"י מפקד המחוז, לפחות שופט אחד מהם יהיה בדרגת הפקוד של הנאשם ואחד משלשתם יתמנה להיות אב בית הדין.
ככל משפט ישבו שלשה שופטים לפחות אחד מהם בדרגת הנאשם
- 22) כל פסק־דין של בית הדין המחוזי יהיה טעון אשורו של מפקד המחוז. מפקד המחוז יוכל לאשר את פסק־הדין וגם את העונש או להקל בעונש או אם יהיה בדעה כי פסק־הדין אינו צודק — בין אם לקולא או לחומרא — יוכל להורות לתובע הצבאי כי יגיש ערעור על פסק־הדין לבית הדין העליון.
כל פסק־דין טעון אשורו של מפקד המחוז
- 23) על כל פסק־דין של בית דין מחוזי תהיה זכות ערעור לבית הדין העליון — הן לנידון והן לתובע הצבאי — במשך 15 יום מהיום בו תודע לנידון החלטתו של מפקד המחוז בנוגע לפסק־הדין.
זכות ערעור לבית הדין העליון
- 24) למעורער תהיה הזכות לערער שבגררא במשך 15 יום מיום קבלו העתק הערעור, אבל לא יאוחר מאשר עד היום הקבוע להתחלת שמיעתו של הערעור.
ערעור שבגררא

- 25) מפקד המחוז יוכל לתת הוראה להחזיק במעצר — עד גמר ברור הערעור — כל הנשפט לעונש של גרוש לשרות בנקודת ישוב אחרת או מאסר או לעונש כבד מזה, והוראתו זו תהיה נתונה לערעור לפני ראש המטה.
- 26) בשעת חרום יוכל בית הדין המחוזי להמליץ על בצוע פסק-דינו מבלי להתחשב אם יוגש עליו ערעור, ובמקרה זה יוכל מפקד המחוז לתת הוראה לבצע את פסק-הדין בהתאם לזה: הוראתו זו תהיה נתונה לערעור לפני ראש המטה.
- 27) ראש המטה יוכל בכל מקרה שימצא לנכון להעביר כל משפט מבית דין מחוזי אחד לבית דין מחוזי אחר.

אפשר להחזיק במעצר עד גמר הערעור כל הנשפט לעונש הגרוש לשרות בני קודת ישוב אחרת או בכר מזה

בשעת חרום בית הדין יוכל להמליץ על בצוע פסק הדין

ראש המטה יוכל להעביר מבית דין מחוזי אחד למשנהו

פרק ד' — בית דין מיוחד, הרכבו ומכוונותיו

- 28) במשפט אשר לפי כתב האשמה בו יכול הנאשם להיות צפוי לעונש המקסימלי או אם הנאשם הוא מוסד בצבא או מפקד מחוז, או חבר המטה הכללי — ובכל המשפטים שראש המטה ימצא לנכון — ישב בית-דין מיוחד.
- 29) בכל משפט ישבו שלשה שופטים, מהם לפחות אחד מבין שופטי בית הדין העליון, והשאר מבין שופטי בית הדין המחוזי שבמחוזו נעשתה העבירה, כל השופטים יתמנו לזה ע"י נשיאות בית הדין העליון, לפחות שופט אחד משלשתם יהיה בדרגת הפקוד של הנאשם, ואחד משלשתם יתמנה ע"י נשיאות בית הדין העליון להיות אב בית-דין.
- 30) נשיאות בית הדין העליון — באשור ראש המטה — תוכל למנות למשפט שהוא שופט אחד או יותר גם שלא מן השופטים של בתי הדין של הצבא, אם טובת הברור תדרוש זאת.
- 31) על כל פסק-דין של כל בית דין מיוחד תהיה זכות ערעור לבית הדין העליון — הן לנידון והן לתובע הצבאי — במשך 15 יום מיום הודעת פסק-הדין לנידון ע"י בית הדין, ואולם בכל מקרה שבית הדין יפסוק העונש המקסימלי — יובא המשפט מאליו לדין לפני בית הדין העליון בתור מדרגת ערעור גם אם לא יוגש ערעור על פסק-הדין.
- 32) אם לא הוגש ערעור על פסק-הדין של בית הדין המיוחד והמשפט גם לא עבר מאליו לדין לבית הדין העליון בתור מדרגת ערעור — יהיה פסק הדין של בית הדין המיוחד טעון אשורו של ראש המטה אשר יוכל לאשר את פסק-הדין ואת העונש או להקל בעונשו, פרט לפסקי דין מות ופסקי דין נגד מי שאינם חילים אשר יהיו טעונים אישורו של שר הבטחון ולא של ראש המטה.

הסמכות לפסק העונש המקסימלי ולדון במשפטים מיוחדים היא לבית דין מיוחד

בכל משפט ישבו שלשה שופטים לפחות אחד מהם משופטי בית הדין העליון

גם שאינם שופי טים של בתי-דין של הצבא ישבו בבית דין מיוחד

זכות ערעור לבית הדין העליון: ערעור אוטומטי על העונש המקסימלי

פסק-הדין שאין עליו ערעור טעון אשור ראש המטה

פרק ה' — בית הדין העליון — הרכבו ומכוונותיו

- 33) לצבא יהיה בית דין עליון אשר יהיה בית דין לערעורים מבתי הדין המחוזיים ומבתי הדין המיוחדים ויהיה המוסד המשפטי העליון של הצבא.

בית הדין העליון הוא בית דין לערעורים והמוסד המשפטי העליון

- 34) חבר השופטים שר הבטחון ימנה וידאג שתמיד יהיו ממונים על ידו שופטי בית הדין העליון במספר לא פחות מעשרים ואחד ושיהיו בין השופטים לפחות שנים מכל דרגת הפיקוד בצבא, מחוץ לראש המטה.
- 35) שר הבטחון ימנה שופט לבית הדין העליון יהיו נשיא בית הדין ושני סגניו אשר יתמנו לתפקידים אלה ע"י שר הבטחון ואשר יהיו גם שופטי בית הדין העליון. הנשיא ושני סגניו יהיו נשיאות בית הדין העליון. מקום מושבה של הנשיאות יהיה במקום מושבו של המטה הכללי.
- 36) בכל משפט ישבו שלשה או חמשה שופטים — כפי שתחליט נשיאות בית הדין בכל מקרה — אשר יתמנו לזה מבין שופטי בית הדין העליון ע"י נשיאות בית הדין, ואחד מהם יתמנה על ידה להיות אב בית הדין.
- 37) כל פסק-דין של בית הדין העליון יהיה טעון אישורו של ראש המטה אשר יוכל לאשר את פסק-הדין ואו העונש או להקל בעונש אם ימצא לנכון. פרט לפסקי דין מות ופסקי דין נגד מי שאינם חילים אשר יהיו טעונים אישורו של שר הבטחון ולא של ראש המטה.
- 38) על פסק-דין של בית הדין העליון לא תהיה כל זכות ערעור.
- 39) מסמכותה ומתפקידיה של נשיאות בית הדין העליון — נוסף להנהלת עניני בית הדין העליון ומנוי השופטים לבתי הדין המיוחדים ולמושבי בית הדין העליון — יהיה גם לפקח על המנגנון המשפטי של הצבא ועל פעולתו המסודרת ובכלל זה — להחליט בגל מקרים של מחלוקת בנוגע לסמכותם המקומית של שופטים ובתי דין בצבא. נשיאות בית הדין העליון תחליט עפ"י רוב דעות וכל שנים יהיו מנין חוקי.
- 40) נשיאות בית הדין העליון וכל מושב בית הדין העליון יהיו מוסמכים לפרש את החוקה הזו אם יראו צורך בכך, ופרושם יחייב, אם לא ידחה ע"י שר הבטחון.

פרק ו' — השופט בצבא וחובותיו

- 41) שופט אינו נתון למרות מפקדיו כל שופט בבתי הדין של הצבא ובכלל זה כל מפקד היושב כשופט — בשבתו על כס המשפט — הנהה בלתי תלוי ואינו נתון למרות מפקדיו איזו שהיא, מחובתו לדון בענין שלפניו לפי מיטב הבנתו ומצפונו ובהתאם לחוקי הצבא.
- 42) איש אשר מופיע כעד במקרה הנידון או השתתף בצורה שהיא בחקירה המוקדמת בנוגע למקרה או הנהה קרוב לנאשם קרבה משפחתית או נוטר לו איבה או חיוה כבר בפומבי דעתו על המקרה הנידון — לא יוכל לשבת כשופט בו וכן השופט אשר ישב כבר בדין על מקרה שהוא — לא יוכל לשוב לשבת בדין על אותו המקרה, בין אם במדרגת ערעור ובין אם המקרה בא שוב למשפט מסיבה שהיא, פרט אם נתמנה כשופט במשפט חוזר.

פרק ז' — תובע צבאי

- 43) בכל מחוז יהיה תובע צבאי אשר יתמנה לתפקיד זה ע"י ראש המטה ושביתתו תפקידו זה יהיה חבר המטה של מפקד המחוז. ראש המטה יוכל למנות לתפקיד

התובע הצבאי גם מי שאינו קצין מטה המחוז ויוכל — במנוי התובע הצבאי — להתחשב בהצעתו של מפקד המחוז.

ראש המטה יוכל למנות תובע צבאי אחד משותף לכמה מחוזות וגם להטיל על התובע הצבאי של מחוז אחד תפקידי תובע צבאי במחוז אחר — כולם או בחלקים — ובאופן כללי או למקרה מסוים או למקרים מסוימים.

44) חובתו של כל תובע צבאי תהיה לעזור למפקד המחוז ולכל בית דין שלפניו יופיע בקיום משפט וצדק, לנהוג ללא פניה, להביא לפני המפקד ולפני בית דין את הענין כולו ולא לנהוג התנהגות בלתי הוגנת לרעת החשוד או הנאשם, או להסתיר עדות שהיא לטובתו. לפני כניסתו לתפקיד יושבע כל תובע צבאי למלא בנאמנות את חובותיו לפי הסעיף הזה.

חובתו של תובע צבאי

45) סמכויותיו ותפקידיו של תובע צבאי הם:

סמכויותיו ותפקידיו של תובע צבאי

א. לקבל תלונות על העבירות שנעשו ע"י חילים במחוזו, אשר הדין בהן אינו בסמכותו של מפקד מוסמך כשופט וכן כל תלונות אחרות שמפקד המחוז יעביר לו.

ב. לנהל חקירה מוקדמת בין אם הוגשה תלונה או ללא תלונה.

ג. להזמין כל חשוד, נאשם, עד או כל איש אחר לצרכי כל חקירה ומשפט.

ד. לערוך כל חיפוש ולעקל ולהעביר לחוקתו — עד גמר כל חקירה או משפט — דברים, חפצים, כספים וכיו"ב.

ה. לעצור כל חשוד או נאשם — עד גמר החקירה נגדו או גם עד לברור דינו בתנאי שבתוך 48 שעה מפקד המחוז יאשר את פקודת המעצר.

ו. להמליץ למפקד המחוז על בטול כל תלונה שאין בה יסוד מספיק להאשמה.

ז. לערוך ולהגיש כל כתב האשמה נגד כל נאשם לפני בית-דין מחוזי בתנאי שכל כתב האשמה נגד מפקד בדרגת מפקד פלוגה ובדרגה גבוהה ממפקד פלוגה יהיה באשור מפקד המחוז.

ח. להמציא לכל נאשם לפני בית הדין המחוזי שבמחוזו כתב האשמה ולדאוג לזה שהנאשם יוכל להשתמש בזכותו להזמין לעצמו סניגור או שיתמנה לו סניגור לפי החוקה הזו או כל חוקה אחרת.

ט. להופיע כמאשים לפני שופטים ובתי הדין.

י. לקבל דו"ח מכל המפקדים המוסמכים כשופטים שבמחוזו ע"ד התלונות שדנו בהן ופסקי הדין שהוציאו.

יא. להיות אחראי לבצוע פסקי הדין של בתי הדין נגד חילים שבמחוזו.

יב. לפקח על בתי הסוהר של הצבא במחוזו.

יג. למלא כל התפקידים הנ"ל גם מחוץ למחוזו אם ובמידה שראש המטה יטיל עליו.

46) מפקד מחוז יוכל למנות לתובע הצבאי שבמחוזו סגן או סגנים, עוזר או עוזרים, והתובע הצבאי יוכל למסור לו או להם — באישור מפקד המחוז — חלק מסמכויותיו או תפקידיו באופן כללי או למקרה מסוים או למקרים מסוימים.

לתובע צבאי סגנים ועוזרים באשור מפקד המחוז

פרק ח' — התובע הצבאי הראשי

- 47) לצבא יהיה תובע צבאי ראשי אשר יתמנה לתפקיד זה ע"י ראש המטה. ראש המטה יוכל למנות גם סגן אחד או סגנים אחדים לתובע הצבאי הראשי.
- 48) כל החובות והתפקידים החלים על תובע צבאי וכל סמכויותיו במסגרת מחוזו יחולו — בשנויים המתאימים לשנוי המסגרת — על התובע הצבאי הראשי ויהיו שייכים לו ביהס להקירות ולמשפטים אשר בסמכותם של בית הדין המיוחד ובית הדין העליון, ובדברים שלפי החוקה הזו כל תובע צבאי הנהה כפוף למפקד המחוז יהיה התובע הצבאי הראשי כפוף ישר — לראש המטה.
- 49) לתובע הצבאי הראשי יהיו סמכויות ותפקידים נוספים הבאים:
- א. הנהלת מחלקת התניעה הכללית בצבא.
- ב. פקוח על התובעים הצבאיים שיהיו כפופים לתובע הצבאי הראשי.
- ג. חידוש תביעה בכל תלונה שמפקד המחוז ביטל אותה או לא אישר הגשת כתב האשמה על פיה.
- 50) התובע הצבאי הראשי יוכל — באישור ראש המטה — למסור חלק מסמכויותיו ומתפקידיו לסגנו או לתובע צבאי שהוא באופן כללי או למקרה מסוים או למקרים מסוימים.
- פרק ט' — סניגור
- 51) מפקד כל מחוז ימנה וידאג שתמיד יהיו ממונים על ידו חבר סניגורים במספר לא פחות מחמשה אשר מחובתם יהיה להופיע כסניגורים על נאשמים לפני בית הדין המחוזי שבמחוזו בין אם לפי בחירת הנאשם או לפי מנוי המפקד או בית הדין.
- 52) ראש המטה ימנה וידאג שתמיד יהיו ממונים על ידו חבר סניגורים במספר לא פחות משבעה אשר מחובתם יהיה להופיע כסניגורים על נאשמים לפני בתי דין מיוחדים ולפני בית הדין העליון בין אם לפי בחירת הנאשם או לפי מנוי ראש המטה או בית הדין.
- 53) כל נאשם יהיה רשאי לבחור לעצמו סניגור מתוך חבר הסניגורים המתאים הנ"ל, או אם ירצה לבחור לעצמו סניגור אחר מבין החילים תהיה בחירתו טעונה אישור — במקרה של משפט לפני בית דין מחוזי — מטעם מפקד המחוז של בית הדין, ובמקרה של משפט לפני בית דין מיוחד או בית הדין העליון — מטעם ראש המטה.
- 54) בכל מקרה שהנאשם לא יבחר לעצמו סניגור, ואולם לפי דעת ראש המטה או מפקד המחוז מן הראוי יהיה שלנאשם יהיה סניגור, ימנה ראש המטה או מפקד המחוז בהתאם למקרה וסניגור לנאשם, ואם בית הדין אשר לפניו מתברר המשפט יהיה בדעה שיהיה לנאשם סניגור, יוכל למנות לנאשם סניגור מתוך רשימת סניגורים לפי תקנה 51 או 52, או — באישור ראש המטה או מפקד המחוז בהתאם למקרה — גם מבין שאר החילים.
- 55) תפקידו של סניגור הוא להגן בנאמנות על הנאשם, אבל ביחד עם זה מחובתו של כל סניגור המופיע לפני בתי הדין של הצבא לעזור לבתי הדין בקיום משפט וצדק.

התובע הצבאי הראשי ימנה ע"י ראש המטה

התובע הצבאי הראשי יהיה התובע הצבאי של ביה"ד המיוחד וביה"ד העליון

סמכויות התובע הצבאי הראשי

באישור ראש המטה יוכל התובע הצבאי הראשי להעביר חלק מסמכויותיו

לכל בית דין מחוזי חבר סניגורים הממונים ע"י מפקד המחוז

חבר סניגורים לבית הדין העליון הממונים ע"י ראש המטה

הנאשם רשאי לבחור סניגור לעצמו

מנוי סניגור לנאשם

חובת הסניגור לעזור בקיום משפט וצדק

פרק י' — בית דין שדה

- (56) כאשר יחידה של הצבא — שהיא חלק ממחוז, אבל לא קטנה מפלוגה — נמצאת בשרות שעת חרום, ולמפקד היחידה הוגשה תלונה על אחד מפקודיו בעד עבירה שהדיון בה הוא בסמכות בית דין מחוזי, ואולם לפי דעת מפקד היחידה — בגלל קשי הקשר עם מטה מפקד מחוזי — לא יהיה מעשי להביא את הנאשם לפני בית דין מחוזי — יוכל מפקד היחידה למנות שלשה מפקודיו אשר לפחות אחד מהם יהיה בדרגת הנאשם — בתור בית דין שיקרא בית דין שדה ושיהיה מוסמך לדון את הנאשם.
- (57) לבית דין שדה תהיינה כל סמכויות בית הדין המחוזי וכל הוראות החוקה הנוגעות לדיון בבית דין מחוזי, בהתחשב עם ההוראות לשעת חרום, תחולנה על בית דין שדה בהבדל אחד, והוא שפסקי דינו יהיה טעון אישורו של מפקד היחידה אשר מנה את בית דין השדה במקום אישור מפקד המחוז.

בשרות שעת חרום על יד יחידה לא קטנה מפלוגה

סמכויות בית דין שדה

פרק י"א — עליונותם של בתי דין של הצבא

- (58) כאשר חיל עומד לדיון או נשפט כבר בעד עבירה שהיא או בקשר אתה לפני בית דין שהוא מחוץ למנגנון המשפטי של הצבא, העובדה הזו כשלעצמה לא תשחרר את החיל הזה מאחריותו לעבירה לפי חוקה זו ומהחובה לעמוד לדין לפני בתי דין של הצבא בקשר עם אותה העבירה.

הורקות לבית דין שהוא מחוץ למנגנון המשפטי של הצבא או מעשה בית דין כזה כשלעצמם אינם הננה

חלק ג'

עבירות ועונשין

פרק א' — על האחריות לעבירה

- (59) הכלל הוא שכל אדם הנהו אחראי לתוצאות הטבעיות של מעשיו.
- (60) איידיעת החוק — בין אם של החוקה הזו או כל חוקה או תקנה אחרת בצבא; ובין אם של תקנת החוק הכללי במדינה — במדה שההשתייכות לצבא אינה משחררת במפורש מהציות לה — לא תשמש צידוק או הגנה במשפט שהוא.
- (61) מלבד אם נאמר בחוקה זו או בכל חוקה אחרת במפורש, הגורם שהניע אדם לעשות איזה מעשה או לבלי לעשותו או להיות רוחש איזו כונה — לא ישמש צידוק בכל הנוגע לאחריות לעבירה.
- (62) לא ישא אדם באחריות בשל מעשה או השתמטות מעשית מעשה שחל שלא ברצונו או בדרך מקרה פרט אם המעשה או ההשתמטות מעשית המעשה בא תוצאה מפתוזת או מרשלנות המורה, היינו שהנאשם לא השתמש באמצעי זהירות ראויים או נהג שלא כדרך כל אדם רגיל במסבות דומות.
- (63) אדם העושה איזה מעשה או שמשתמט מעשית מעשה מתוך אמונה כנה, והגיונית — אך מטעית — במציאותו של איזה מצב דברים, לא ישא באחריות בשל המעשה או ההשתמטות מעשית המעשה במדה יותר גדולה משהיה נושא בה אילו היה מצב הדברים הממשי כאשר האמין.

כל אדם אחראי

איידיעת החוק אינה הצטרקות

הפניע אינו משחרר מהאשמה

כונה, רשלנות הסורה

טעות בעובדה

- הנחה של צלילות
הרעה (64) מניחין שכל אדם הוא ברעה צלולה עד שלא יוכח ההיפך.
- טרוף רעה (65) לא ישא אדם באחריות נלילית בעד מעשה או השתמטות מעשית מעשה אם בשעת עשותו או השתמטותו מעשות את המעשה היה בלתי מוכשר להבין את אשר עשה או לדעת שאסור היה לו לעשות את המעשה או להמנע מעשותו — מחמת מחלה שפגעה בצלילות דעתו.
- שכרות (66) שכרות לא תשמש הגנה בפני כל האשמה פרט אם מחמת שכרותו לא ידע הנאשם את אשר הוא עושה ומצב שכרותו נגרם שלא בהסכמתו ע"י מעשה זדון או הונחה מצד אדם אחר.
- הכרת (67) פרט למעשי בגידה או רצח שעונשים עליהם בעונש המקסימלי לא יחשב לעבירה מעשה שנעשה ע"י אדם שהיה אנוס לעשותו מחמת אינומים אשר בשעת עשותו את המעשה נתנו לו יסוד מספיק לחשוש שהתוצאה תהיה מיתה בו ברגע או חבלה גופנית חמורה לאותו אדם עצמו אם לא יכנע לאינומים.
- צורך הגנה עצמית (68) מעשה או השתמטות מעשית מעשה — שהיו נחשבים באופן אחר לעבירה — יסלחו לנאשם אם יוכל להראות שהמעשה נעשה או לא נעשה רק כדי להמנע מתוצאות אשר אי-אפשר היה להמנע מהן באופן אחר ואשר אילו באו אותן התוצאות היו גורמות נזק או חבלה רצינית לגופו או לכבודו או לנכסיו הוא או לגופם או לכבודם של אנשים אחרים שהיה חייב להגן עליהם או לנכסיהם שנמסרו להשגחתו.
- בתנאי שבעשותו זאת לא עשה יותר מאשר היה צורך לעשותו למטרה זו, ובתנאי שהחבלה שנגרמה ע"י המעשה או השתמטות מעשית המעשה על ידו לא תהיה גדולה מן החבלה או הנזק שבקש למנעם.
- ובתנאי שלא הפר בזה את משמעת הצבא או התנהג בצורה מבישת או בלתי הולמת את דרגת הפקוד שלו או את תפקידו או את היותו חייל.
- צירוף (69) לא ישא אדם באחריות בשל מעשה או השתמטות מעשית המעשה אם עשה או השתמט מלעשות או המעשה באחת המסבות כדלקמן, דהיינו:
- א. לשם מלוי החוק או כל חובה שהשתייכותו לצבא מחייבתו למלא.
- ב. לשם ציות לצו של רשות בת סמך שהחוק או השתייכותו לצבא מחייבים אותו להשמע לצו זה מלבד אם היה ברור וגלוי שהצו הוא בלתי חוקי.
- ג. בהיותו שופט, תובע צבאי או פקיד משפטי — בשעת מלוי תפקידו המשפטיים.
- ד. לשם שמירה על משמעת הצבא.
- ה. לשם הגנה על המדינה.
- בתנאי שבשני המקרים האחרונים לא עשה יותר מאשר היה צורך לעשות למטרה שלשמה עשה או השתמט מעשית המעשה.
- אין להטיל פעמיים (70) אין להטיל פעמיים בשל אותה עבירה בשל אותה עבירה בשל אותה עבירה — אחריות בשל אותו המעשה, או אותה ההשתמטות מעשית מעשה, מלבד אם עקב המעשה או ההשתמטות נגרמה מיתתו של אדם אחר, ובמקרה זה יוכלו לחייב את הנאשם מחמת שגרם למיתה למרות שנתחייב כבר בשל עבירה אחרת עקב אותו המעשה או ההשתמטות מעשית מעשה.

71) יחשב לעברין וכאילו השתתף במעשה העבירה ויהיה צפוי לאותו העונש שהעברין העיקרי גם כל אדם — בין שהוא נוכח בשעת המעשה ובין שאינו נוכח — המאפשר לאדם אחר את מעשה העבירה או המסייע בידו או המיעץ או המשדל אותו לעשות את העבירה, וכן כל שותף למזימת מעשה עבירה אשר במהלך בצועה נעשתה עבירה שהיא שמן הראוי היה לראותה כתוצאה אפשרית של העבירה שזממה.

שותף לעבירה

72) כל אדם — מלבד האב, האם, הבן, הבת, הבעל או האשה — היודע שאיזו עבירה נעשתה ע"י אדם אחר, והוא מקבל אותו או מסייע בידו למען אפשר לו להמלט מהעונש יחשב כאילו הוא שותף לעבירה לאחר המעשה ויענש בעונש שלא יעלה על מחצית העונש שהעברין העיקרי צפוי לו, ולא חשוב הוא אם העברין העיקרי גידון או עוד לא גידון או אם אפשר או אי אפשר להביאו לדין או לבצע את העונש.

שותף לאחר המעשה

73) א. אדם נחשב כאילו הוא מנסה לעשות עבירה כשהוא מתחיל לבצע את זממו לעשות את העבירה באמצעים אשר עלולים להביא לבצוע זממו וכשהוא מביא לידי בטוי את זממו ע"י איזה מעשה גלוי, אך אין הוא מבצע את זממו עד כדי עשות העבירה.

נסיון

ב. כל המנסה לעבור עבירה או המנסה לשדל או להסית אדם אחר לעבור עבירה — יאשם בעבירה מאותו הסוג ויענש בעונש שלא יעלה על מחצית העונש הגדול ביותר שעובר עבירה כזו צפוי לו בצאתו חייב בדינו.

74) כל היודע שאדם אחר זומם לעבור עבירה ואינו משתמש בכל האמצעים הנכונים כדי למנוע את עשייתה או השלמתה — יחשב כמתרשל במניעת עבירה ויענש בעונש שלא יעלה על מחצית העונש הגדול ביותר שהעברין העיקרי צפוי לו בצאתו חייב בדין.

התרשלות במניעת עבירה

75) כל הקושר קשר עם אדם אחר לעבור עבירה — ואם לא נקבע לכך עונש אחר — יענש בעונש שלא יעלה על מחצית העונש הגדול ביותר שעובר העבירה צפוי לו בצאתו חייב בדינו.

קשר

76) א. בהתאם לכלל שנקבע בפרק הזה בתקנה 61 — טענת הנאשם כי נאלץ לעבור עבירה בגלל טעמי מצפון, לא תוכל לשחררו מהאחריות לעבירה; לכל היותר יכולה טענה כזו לשמש כמסבה המקילה על העונש.

טעמי מצפון

ב. טעמי מצפון אינם שאלת חוק אלא עובדה, ועל הנאשם לשכנע את בית הדין שאמנם היו לו טעמי מצפון ושגרמו לעבירתו.

ג. טעמי מצפון — פירושם טעמים אשר מקורם ברגשותיו הדתיים או המוסריים של הנאשם או בעיקרי השקפת העולם שלו אבל אינם כוללים טעמים אשר מקורם בדעותיו הפוליטיות גרידא.

פרק ב' — עבירות

77) כל חיל האשם במעשה, בהשתמטות מעשית מעשה, בהפרעת סדר או בהתנהגות לרעת הסדר הטוב או המשמעת בצבא, והדבר — בגלל מסבותיו או משום סבה אחרת — אינו מהווה עבירה חמורה יותר, יאשם בהפרת סדר או המשמעת ויהיה צפוי לעונש של נזיפה חמורה, ואם היה בשרות שעת חרום — יהיה צפוי לעונש של הורדה ממלוי תפקיד בלי הורדה בדרגה.

הפרת סדר

- 78) כל חיל שעבר על תקנה או הוראה הנוגעת למשטר הצבא או למשמעת הצבא כפי שהם קבועים או מקובלים מזמן לזמן, ועבירתו — בגלל מסכותיה או משום סבה אחרת — אינה מהווה עבירה חמורה יותר, יאשם בהפרת המשטר או המשמעת ויהיה צפוי לעונש של הפקעת משכורת או קנס כספי — עד רבע ממשכורתו של הנידון ולא יותר מאשר לתקופת חצי שנה, ואם היה בשרות שעת חרום — יהיה צפוי לעונש של מעצר מחנה משקיעת חמה ועד זריחתה עד חודש ימים.
- 79) כל חיל שלא מלא הוראה או פקודה — כפי שניתנה לו — בין אם לו במיוחד, או ביחד עם אחרים או בצורה כוללת אחרת — ע"י מפקדו או כל רשות המוסמכת לתת הוראה או פקודה, ועבירתו — בגלל מסכותיה או משום סבה אחרת — אינה מהווה עבירה חמורה יותר, יאשם באי-מילוי פקודה ואם הנהו מפקד או ממלא ונפקיד יהיה צפוי לעונש של הורדה ממלוי תפקיד בלי הורדה בדרגה, ואם הנהו טוראי, — יהיה צפוי לעונש של הפקעת משכורת או קנס כספי עד רבע משכורתו של הנידון ולא יותר מאשר לתקופת חצי שנה; ואם היה בשרות שעת חרום והנהו מפקד — יהיה צפוי לעונש של הורדה בדרגה או שלילתה, ואם הנהו טוראי — יהיה צפוי לעונש של מעצר מחנה מלא עד חודש ימים.
- 80) כל חיל אשר בלי רשות נעדר משרות איזה שהוא בצבא במשך שלשה ימים רצופים, או — אם כונת השתמטותו הנה גלויה — גם תקופה קצרה משלשה ימים, או אם נעדר או לא הופיע במועד שלש פעמים במשך חודש ימים, ועבירתו — בגלל מסכותיה או משום סבה אחרת — אינה מהווה עבירה חמורה יותר, יאשם בהשתמטות משרות ויהיה צפוי לעונש של מעצר מחנה משקיעת החמה ועד זריחתה עד חודש ימים; ואם היה בשרות שעת חרום — יהיה צפוי לעונש מאסר עד שנה.
- 81) כל חיל אשר לא אחז במועד הנכון בכל האמצעים ההגיוניים כדי לשמור מקלקול או מאבדון כל רכוש הצבא שאיננו נשק או תחמושת אשר נמצא או בא תחת ידו או רשותו של החיל, יאשם ברשלנות בשמירת רכוש הצבא ויהיה צפוי לעונש של מעצר מחנה מלא עד חודש ימים, ואם היה ממונה על שמירת הרכוש — יהיה צפוי לעונש מאסר עד שנה.
- 82) כל חיל אשר התרשל במלוי תפקידו בצבא או עקב מלוי תפקידו בצבא נהג שלא כראוי, והדבר הנהו לרעת הסדר הטוב או המשמעת בצבא, ועבירתו — בגלל מסכותיה או משום סבה אחרת — אינה מהווה עבירה חמורה יותר — יאשם ברשלנות במלוי התפקיד ויהיה צפוי לעונש של הורדה בדרגה או שלילתה אם הנהו מפקד, ואם הנהו טוראי — יהיה צפוי לעונש של מעצר מחנה עד חודש ימים.
- 83) כל חיל אשר בצורה המראה התכחשות לסמכות או זלזול בה בודון — סרב למלא הוראה או פקודה שניתנה לו — בין אם לו במיוחד, או ביחד עם אחרים או בצורה כוללת אחרת — ע"י מפקדו או כל רשות המוסמכת לתת הוראה או פקודה, ועבירתו — בגלל מסכותיה או משום סבה אחרת — אינה מהווה עבירה חמורה יותר — יאשם בסרוב למלא פקודה, ואם הנהו מפקד — יהיה צפוי לעונש הורדה בדרגה או שלילתה, ואם הנהו טוראי — יהיה צפוי לעונש

הפרת משטר

אי-מילוי פקודה

השתמטות משרות

רשלנות בשמירת רכוש הצבא

רשלנות במלוי תפקיד

סרוב למלא פקודה

של מעצר מחנה מלא עד חודש ימים; ואם היה בשרות שעת חרום — יהיה צפוי לעונש מאסר עד שנה.

84) כל חיל הפוגע במפקדו או בכבודו,

פגיעה במפקד

א. בדבור או בתנועה מעליבה או בכל צורה אחרת — אבל לא באופן המפורט בפסקה ב' של סעיף זה — יהיה צפוי לעונש של הפקעת משכורת או קנס כספי עד רבע משכורתו של הנידון ולא יותר מאשר לתקופת חצי שנה, ואם המפקד היה במלוי תפקידו — או בנוכחות פקודיו — יהיה צפוי לעונש מאסר עד שנה.

ב. ואם הכה את המפקד או השתמש או נסה להשתמש בכח בכל צורה שהיא — יהיה צפוי לעונש מאסר עד שנה, ואם המפקד היה במלוי תפקידו או בנוכחות פקודיו — יהיה צפוי לעונש מאסר עד שלש שנים.

85) כל חיל אשר:

בזיון בית הדין

א. בהיותו מוזמן כעד לפני שופט או בית דין בצבא השתמט להופיע, או סרב להשבע או להצהיר בהן צדקו כשנדרש לעשות כן ע"י שופט או בית דין, או

ג. סרב להגיש מסמך שהוא שברשותו או בהשגחתו כשנדרש לעשות כן ע"י שופט או בית דין, או

ד. בהופיעו כעד סרב להחקר או לענות על שאלה שהיא כשנדרש לעשות כן ע"י שופט או בית דין, או

ה. הפריע לשופט או בנוכחות שופט בבית דין לתובע צבאי או לפקיד משפטי שהוא או איים על אחד מהם או פגע בכבודו או בפני שופט או בית דין או בקרבתו השתמש במלה גסה או מעליבה, או גרם הפרעה שהיא למהלך הדיון, או

ו. לא מלא צו של שופט או בית דין שהוא בצבא שחייב אותו לעשות מעשה שהוא או להמנע מעשית מעשה.

יאשם בכזיון בית הדין ויהיה צפוי לעונש מעצר מחנה מלא עד חודש ימים, ואם יחזור על אותו המעשה שבעדו נידון או במקרה הנזכר בפסקה ו' — יעמוד או יתמיד בסרובו ולא יקיים את הצו גם לאחר שרצה את עונשו — יוכל להתבע לדין ויהיה צפוי לעונש מאסר עד שנה.

86) כל חיל העובר על סמכותו — בלי הצדקה מספיקה — יאשם בהריגה מסמכות ויהיה צפוי לעונש של שלילת זכות לשרות כבוד, ואם הדבר גרם נזק מוסרי או חמרי לצבא או נזק חמור לחיל — יהיה צפוי לעונש מאסר עד שלש שנים.

חריגה מסמכות

87) כל חיל המשתמש בסמכותו או בדרגתו לרעה כלפי פקודיו או אחד מהם — יאשם בשררה כלפי פקודיו ויהיה צפוי לעונש הורדה בדרגה או שלילתה, ואם העבירה היתה מלווה התעללות כלפי פקודיו או אחד מהם או נעשתה במסבות כאלה שלא היתה לנפגעים או לנפגע האפשרות למנוע את מעשה השררה כלפיהם או כלפיו — יהיה צפוי לעונש מאסר עד שלש שנים.

שררה כלפי פקודים

88) כל חיל אשר — ללא סמכות, פקודה או הצדקה — עשה בנשק או תחמושת או השתמש בהם ועבירתו — בגלל מסבותיה, תוצאותיה או משום סבה אחרת — אינה מהווה עבירה חמורה יותר — יאשם בשמוש בלתי חוקי בנשק או בתחמושת ויהיה צפוי לעונש מאסר עד שנה.

שמוש בלתי חוקי בנשק או בתחמושת

- (89) כל חיל אשר — לא בהתאם להוראות בנוגע לטיפול ולשמוש בנשק או ללא זהירות הדרושה — טיפל או השתמש בנשק או תחמושת, ועבירתו — בגלל מסבותיה, תוצאותיה או משום סבה אחרת — אינה מהווה עבירה חמורה יותר, יאשם בשמוש בלתי זהיר בנשק או בתחמושת ויהיה צפוי לעונש מאסר עד שנה.
- שמוש בלתי זהיר בנשק או בתחמושת
- (90) כל חיל אשר :
- א. בכונה להשתמש מחובבה שהיא בצבא או משרות שהוא בצבא הציג את עצמו כחולה או עשה עצמו כחולה או ביים סימני מחלה או ע"י אימלוי ההוראות לצורך ריפוי או באמצעים אחרים או ע"י התנהגותו גרם להגברת מחלתו או להאטת החלמתו, או
- ב. בכונה לעשות את עצמו או איש אחר בלתי ראוי לשרות — הטיל מום בעצמו או באיש האחר או פצע את עצמו או את האיש האחר, או גרם להטלת מום בעצמו או באחר או לפציעת עצמו או האיש האחר.
- הטלת מום בודון
- יאשם בהתחלות ובהתנהגות מחפירה או בהטלת מום בודון ובהתנהגות מחפירה ויהיה צפוי לעונש מאסר עד שנה, ואם היה בשרות שעת חרום — יהיה צפוי לעונש מאסר עד שלש שנים.
- (91) כל חיל שלא אחז במועד הנכון בכל האמצעים ההגיוניים כדי לשמור מקלוקל או מאבדן נשק הצבא או תחמושתו אשר נמצא או בא תחת ידו או רשותו של החיל — יאשם ברשלנות בשמירת נשק או תחמושת ויהיה צפוי לעונש מאסר עד שנה, ואם היה ממונה על שמירת הנשק או התחמושת — יהיה צפוי לעונש מאסר עד שלש שנים.
- רשלנות בשמירת נשק או תחמושת
- (92) כל חיל שגנב או, בכל צורה אחרת, הוציא ביודעין מרשות הצבא איזה רכוש של הצבא — שאיננו נשק או תחמושת — אשר נמצא או בא תחת ידו או רשותו של החיל, או השתמש ברכוש כזה שלא למטרות הצבא — יאשם בגנבת רכוש הצבא ויהיה צפוי לעונש מאסר עד שנה; ואם היה ממונה על שמירת הרכוש — יהיה צפוי לעונש מאסר עד חמש עשרה שנה.
- גנבת רכוש הצבא
- (93) כל חיל אשר — בלי רשיון מדרשות מוסמכת או שלא בפקודה — בעל פה, בכתב, בסימן או בכל צורה אחרת מוסר לאחר, ולו גם לחיל אחר, או מגלה פרט שהוא מתפקידו הוא בצבא או מתפקידי אחרים, או פרט שהוא הנוגע לשרותם של החילים או אחדים מהם או לתנועותיהם בשרות או לרכוש הצבא, לפעולותיו בכללו או של חלק שהוא מהצבא, למוסדות הצבא או לענייני הצבא שהם או למקום או למקומות בהם הם נעשו או נעשים, ועבירתו זו אינה מהווה עבירה חמורה יותר לפי חוקה זו, יאשם בהפרת הסודיות ויהיה צפוי לעונש מאסר עד שנה; ואם היה בשרות שעת חרום — יהיה צפוי לעונש מאסר עד שלש שנים.
- הפרת סודיות
- (94) כל חיל, אשר, בלי רשות ובכונה להשתמש מהשרות, נעדר משרות איזה שהוא בצבא במשך עשרים יום או — אם כונת עריקה היא גלויה — גם תקופה קצרה מעשרים יום, ועבירתו — בגלל מסבותיה או משום סבה אחרת — אינה מהווה עבירה חמורה יותר — יאשם בעריקה ויהיה צפוי לעונש מאסר עד שלוש שנים ואם היה בשרות שעת חרום יהיה צפוי לעונש מאסר עד חמש עשרה שנה.
- עריקה

95) כל חיל אשר התנהג בצורה מבישת או בלתי הולמת את דרגת הפקוד שלו בצבא או את תפקידו בצבא, או את היותו חיל — יאשם בהתנהגות מבישת או בלתי הולמת ויהיה צפוי לעונש גרוש מהצבא.

התנהגות מבישת
או בלתי הולמת

96) כל חיל בגידה

א. שאסר מלחמה בנשק על המדינה או על איזו נקודת ישוב במדינה, או
ב. הסית אזרח המדינה או אדם שאינו אזרח המדינה לתקוף בנשק את המדינה או איזו נקודת ישוב במדינה, או
ג. בהיותו ממונה על נקודת ישוב, יחידה של הצבא, נקודה או משמרת — באופן מתפיר עזב אותה או מסרה לאויב או מבלי היות ממונה כזה, גרם לזה שממונה כנ"ל עשה כנ"ל, או
ד. באופן מתפיר ובפני אויב או עוין פרק, השליך או מסר לאויב או לעוין נשק, תחמושת או מכשירים של הצבא, או
ה. סייע לאויב בנשק, בתחמושת או באספקה או בכונת בגידה נמצא עם האויב או עם עוין בקשר כתבים או מסר לאויב או לעוין ידיעות הצבא או על מי שהוא מחיליו, או
ו. בפני האויב או העוין התנהג כמוג לב או גרם לזה שאחרים יתנהגו כמוגי לב, או
ז. גנב, או בכל צורה אחרת, ביודעין הוציא מרשות הצבא נשק או תחמושת של הצבא, או
ח. ביודעין עשה כל מעשה אחר העלול לסכן את בטחונם של כוחות הצבא או איזה חלק מהם או את הצלחתם, —
יאשם בבגידה ויהיה צפוי לעונש המקסימלי.

97) כל חיל אשר במסגרת הצבא או עקב השתייכותו לצבא עבר עבירה שנועשים עליה לפי החוק הפלילי הכללי הקיים או שיהיה בתוקף במדינה מזמן לזמן ושהשתייכות לצבא אינה משחררת במפורש מהאחריות לעבירה כזו — יוכל להתבע עליה לבתי הדין של הצבא ויהיה צפוי לאותו העונש אשר היה צפוי לו בבתי הדין הכלליים.

עבירה על החוק
הפלילי הכללי

98) כל חיל אשר עשה מעשה או השתמט מעשיית מעשה שלא בהתאם לנוהג המקובל בצבא, להוראה, לפקודה, לתקנה או לחוקה זו או לכל חוק אחר כפי שהם קיימים כיום או יהיו בתוקף בצבא מזמן לזמן, והעבירה הזו לא הוזכרה במפורש בפרק זה — יאשם בעבירה על חוקי הצבא ויהיה צפוי לעונש עד הגרוש מהצבא.

עבירה על חוקי
הצבא
כעיקר כללי

פרק ג' — העונשין והמלתם

99) כל מפקד המוסמך כשופט וכל בית דין בצבא וכל — בתנאי שלא יטיל עונש חמור מזה שבסמכותו להטיל לפי חוקה זו או כל חוקה אחרת — להטיל עונשין על חילים שנתחייבו בדינם לפניו — בהתאם לדרגת העונשין הכאה:

דרגת העונשין

- א. תורנות נוספת בשרות.
- ב. נזיפה.
- ג. דחית חופשה חדשית או שלילתה — עד שלש חופשות.
- ד. נזיפה חמורה.

- ה. נזיפה עם הבעת זרטה.
 ו. הפקעת משכורת או קנס כספי — עד רבע משכורתו של הנידון ולא יותר מאשר לתקופת חצי שנה.
 ז. הורדה ממלוי תפקיד בלי הורדה בדרגה.
 ח. שלילת זכות לשרות כבוד.
 ט. מעצר מחנה משקיעת החמה ועד זריחתה — עד חודש ימים.
 י. מעצר מחנה מלא עד חודש ימים.
 יא. הורדה בדרגה או שלילתה.
 יב. גרוש לשרות בנקודת ישוב אחרת עד שנה.
 יג. מאסר עד שנה.
 יד. מאסר עד שלש שנים.
 טו. גרוש מהצבא.
 טז. מאסר עד חמש עשרה שנה.
 יז. העונש המקסימלי.

ה ע ר ה : העונשים י"ג, י"ד, ט"ו, ט"ז, י"ז גוררים מאליהם גם עונש שלילת דרגה מאליה

החל מהעונש י"ג שלילת דרגה מאליה

100 כשנתחייב נאשם בדינו — יוכל בית הדין להטיל עליו כל עונש שימצא לנכון בתנאי שלא יעלה על המקסימום שנקבע בעד העבירה שנתחייב בה הנאשם בחוקה זו (חלק ג', פרק ב'), או כפי שתתוקן. בית הדין יטיל מקסימום העונש רק במקרים חמורים ביותר, כן יוכל להטיל עונש כזה במקרה של אותה עבירה החוזרת בתוך שתי שנים או במקרה שהנידון הוא עברין מועד.

בית"ד מונבל במקסימום העונש

101 כל בית דין יוכל בכל מקרה שימצא לנכון ומבלי שהדבר יחשב כאילו עבר על מקסימום העונש:

א. לצוות גם כי פסק דינו יפורסם בפקודת היום של יחידת הנאשם או בנוכחותו בפני שורת השווים לו בדרגה או בעלי דרגה גבוהה ממנו או בכל צורה אחרת כפי שבית הדין ימצא לנכון.

פרסום פסה"ד

ב. בהטילו עונש מעצר מחנה, מאסר או גרוש לשרות בנקודת ישוב אחרת — להטיל על הנאשם גם חובת עבודה קשה.

עבודה קשה

ג. לצרף לעונש גם עונשים יותר קלים מסוג אחר.

צרוף עונשים

ד. אם המשפט הוא לפני מפקד המוסמך כשופט — גם להתרות בנידון כי במקרה של עבירה נוספת או חוזרת יובא דינו לבית דין מחוזי.

התראה

102 מי שנתחייב בעבירה לאחר שנתחייב בעבירה אחרת ואולם טרם רצה את עונשו הראשון, הרי — חוץ אם בית הדין יחליט אחרת — העונש החמור יותר לא יכלול עונשים פחות חמורים אלא שיצטברו והנידון יהיה חייב לרצותם לפי סדר חומרתם — החל מהחמור ביותר.

עונשים מצטברים

103 כשנמצא חיל חייב בדין יוכל כל בית דין — בהתחשב עם אפיו, עברו, גילו, מצב בריאותו או מצב שכלו של העברין או בהתחשב עם זה שהעבירה היא פעוטה בערכה או בהתחשב עם המסכות המקילות שבהן נעשתה העבירה — במקום להטיל עונש על העברין — לצוות כי ישוחרר מהעונש

שחרור על הנאי

על תנאי שיתן ערבות עצמית או של אחרים שיתנהג כהוגן במשך תקופה שלא תעלה על שתי שנים כפי שיפורט בצו בית הדין. אם יתברר שהעברין לא קיים תנאי מתנאי הערבות בתוך התקופה שנקבעה בצו — יוכל בית הדין שדן את הנאשם או כל בית דין בעל שפוט שוה לענוש את הנאשם על העבירה המקורית מבלי צורך בהוכחה נוספת של אשמתו.

(104) נוסף לכל עונש יוכל כל בית דין לחייב כל נאשם גם בתשלום כל נזקים שנגרמו עקב העבירה.

תשלום נזקים

חלק ד'

מהלך הדיון

פרק א' — תלונה

(105) כל איש אשר לו ידיעה או יסוד להאמין כי חיל עבר עבירה יכול — ואם העברין הוא בין פקודיו — יהיה מחויב להגיש תלונה על העברין.

כל איש יוכל להגיש תלונה

(106) כל תלונה צריכה להיות בכתב, תתומה ע"י מגיש התלונה ותכיל את השם והמשפחה של הנאשם ודרגת הפקוד שלו בצבא — אם ידועים למגיש התלונה, ואת העובדות העיקריות המהוות את העבירה, מקומה וזמנה.

חוכו התלונה

(107) כל תלונה יש להגיש למפקד המוסמך כשופט של היחידה שאליה משתייך הנאשם, ואם העבירה היא מאלה שהדיון בהן הוא בסמכותו של בית דין מחוזי — לתובע הצבאי של המחוז בו נעשתה העבירה, ואם העבירה היא מאלה שהדיון בהן הוא בסמכות בית הדין המיוחד או אם התלונה היא נגד מוסד שהוא בצבא — תוגש התלונה לתובע הצבאי הראשי.

התלונה מוגשת למפקד המוסמך כשופט של הנאשם או לתובע הצבאי של המחוז או לתובע הצבאי הראשי

אבל שום חיל לא יוכל להגיש תלונה על מפקדו אלא באמצעות מפקדו הישר, ואם התלונה לא תגיע לתובע הצבאי של המחוז בתוך 15 יום — יהיה רשאי המתלונן לפנות ישר אל התובע הצבאי.

תלונה על מפקד באמצעותו

(108) במקרה שתלונה תוגש למפקד שהוא שלא בהתאם להוראות הסעיף הקודם — על המפקד הזה יהיה להעביר את התלונה למוסמך לקבלה לפי הסעיף הקודם.

התובה להעביר תלונה למוסמך לקבלה

(109) בכל מקרה של תלונה על עבירה שהדיון בה הוא בסמכות בית דין מחוזי או בית דין מיוחד — תיערך חקירה מוקדמת של העבירה ע"י תובע צבאי מתאים.

חקירה מוקדמת

פרק ב' — תקנות כלליות למהלך הדיון

(110) כל משפט בצבא הוא פתוח לפני כל חיל אשר בדרגתו בצבא אינו נמוך מהנאשם, אולם כל שופט או בית דין יוכל לסגור את דלתיו לגמרי או לפני חלק מהחילים אם יהיה משוכנע כי מן הראוי הוא לעשות כך לטובת הביורור או לטובת הנאשם או לטובת הסדר, המשטר או המשמעת בצבא. כל החלטה על סגירת דלתים תרשם בפרטיכל בפרוט נימוקיה.

כל משפט הוא פתוח, אלא אם בית הדין החליט לסגור את הדלתים או לפי הוראות שר הבטחה

שר הבטחה יוכל — בין אם ע"י הוראה כללית ביחס לסוג או לסוגי משפטים

- או ע"י הוראה למקרה מסויים או למקרים מסויימים — להחליט על שמיעת משפט בדלתיים סגורות ולבטל הוראות כאלה.
- 111 כל משפט בצבא יערך בנוכחות הנאשם. לכן יש להבטיח את נוכחותו של הנאשם במשפט ע"י מטירת הזמנה לו או ע"י הבאתו.
- 112 במידה שהדבר יהיה אפשרי במשפט שלפני מפקד מוסמך כשופט ובכל משפט שלפני בית דין — ימסר לנאשם בידה עם הזמנה למשפט או לפנייה גם העתק התלונה או כתב האשמה, ובעת מטירת העתק כזה או ההזמנה למשפט יתבקש הנאשם לדאוג — באמצעות בית הדין או באופן אחר — להזמנת עדי הגנה שלו אם יש לו ואם ירצה בשמיעתם.
- 113 אפשר לדון לא בנוכחות הנאשם רק אם השופט או בית הדין משוכנע שהנאשם הזומן כראוי ואולם לא הופיע או שהנאשם מסרב להופיע או שאין ביכולתו של הצבא להביאו. כל ההלטה לשמוע משפט שלא בנוכחות הנאשם תרשם בפרטיכל בפרוט נימוקיה.
- 114 כל משפט יתחיל בהקראת תלונה או כתב האשמה לפני הנאשם, ומיד לאחר זה יתבקש הנאשם לענות על האשמה.
- 115 מחובתו של כל שופט או בית דין לדאוג שהנאשם יבין היטב את תוכן התלונה או כתב האשמה נגדו.
- במקרה שאין הנאשם שומע עברית — יעשה השופט או בית הדין את כל האפשר כדי שמתורגמן מתאים יתרגם לנאשם את כל מוה"מ המשפטי.
- 116 אם יודה הנאשם באשמה לפי התלונה או כתב האשמה — ירשום השופט או בית הדין את ההודאה — עד כמה שאפשר — באותן המלים שהנאשם השתמש בהן.
- 117 חזקה על כל חיל — וכל חוקר, שופט ובית דין בצבא רשאי לסמוך על זה — כי בתוקף היותו חיל כל חיל לפי רצונו החפשי יגיד תמיד את כל האמת גם כאשר הוא נאשם והאמת יכולה להרשיעו בדין.
- 118 בכל משפט תשמע תחילה פרשת ההאשמה, היינו נאום הפתיחה של המאשים, אם ירצה, כל עדי האשמה וכל שאר הוכחותיה; עם סיום פרשת ההאשמה תתחיל פרשת ההגנה, היינו נאום הפתיחה של הסניגור — אם יהיה ואם ירצה בכך — שמיעת העדים ושאר ההוכחות וגם עדות הנאשם אם ירצה בזה. הדיון יסתיים בנאום הסיום של המאשים ובנאום התשובה של הסניגור אם יהיה. לנאשם עצמו תזויה תמיד זכות למלה האחרונה אם ירצה בכך.
- 119 פרט אם המשפט מתברר שלא בנוכחות הנאשם בהתאם לתקנה 113 של הפרק הזה — שום שופט או בית דין לא ישמע עד שהוא ולא יעיין או ישתמש במסמך שהוא או בהוכחה שהיא אחרת נגד הנאשם, אלא בנוכחותו של הנאשם ולאחר שניתנה לנאשם האפשרות לשמוע כל עד כזה ולחקור אותו, לראות כל מסמך כזה ולדעת על נל הוכחה אחרת כזאת.
- 120 אב בית הדין יזהיר כל עד לפני התחלת עדותו על החובה להגיד את האמת ועל האחריות על עדות שקר. כל עד אם ידרש לכך ע"י השופט או בית הדין — לפי בקשת הנאשם או המאשים או בלעדיה — יהיה חייב להשבע או להצהיר בהן צדק שיגיד את האמת, כל עד חייב לענות על השאלות שישאל

כל משפט הוא בנוכחות הנאשם

מוה"מ הוא להודיע לנאשם בעוד מועד את ההאשמה נגדו ולאפשר לו הזמנת עדים

הדיון שלא בנוכחות הנאשם

הקראת תלונה או כתב האשמה

מן הדין הוא להסביר לנאשם את האשמה נגדו

הודאת הנאשם תרשם

חיל מניח אמת

סדר הדיון

בית דין לא ישמע דבר שלא בנוכחות הנאשם

סדר הקירת העדים

בשעת גבית עדותו ולהגיד את כל האמת. הקירת העד תעשה בסדר זה: הצד שבקש שמיעת עד שהוא יתחיל בחקירתו, ולאחר זה יוכל הצד שכנגד לחקור את העד בחקירה נגדית, אם ירצה בכך, ולבסוף יוכל שוב הצד שבקש את העד לחקרו בחקירה חוזרת אבל רק בנקודות החדשות שנתעוררו בחקירה הנגדית.

- (121) בית דין יכול להזמין עדים שום עד לא יוזמן להעיד שנית באותה דרגת המשפט אלא אם השופט או בית הדין ימצא את הדבר לנחוץ לצורך הבירור הנכון. שופט או בית דין יוכל להחליט לשמוע כל עד שימצא לנכון.
- העד אשר השופט או בית הדין יחליט ע"ד שמיעתו — יחקר בתחילה ע"י השופט או בית הדין, אח"כ ע"י המאשים ולבסוף ע"י הנאשם או סניגורו.
- (122) בסיום פרשת ההאשמה יוכל השופט או בית הדין — אם ימצא כי אין יסוד להאשמה — לבטל את המשפט ולזכות את הנאשם.
- (123) בכל עת לפני שהנאשם הודה באשמה ולפני שהשופט או בית הדין מצא את הנאשם חייב בדינו — יוכל המאשים לבטל את התביעה, ובהתאם לה יבוטל המשפט, ואם קרה הדבר לאחר שהנאשם כבר הכחיש את אשמתו, יוכל השופט או בית הדין לזכות את הנאשם מהאשמה.
- (124) בכל משפט שהנאשם הודה באשמה או שהשופט או בית הדין מצא את הנאשם אשם — לפני שהשופט או בית הדין יקבע את מידת העונש — יבקש כי יובא לפניו כרטיסו של הנאשם בצבא ורשימת עבירותיו הקודמות, וכן ישאל את הנאשם או סניגורו האם יש לו להגיד דבר לבטול ההאשמה או להקלת העונש.
- (125) השופט או בית הדין יוכל בכל עת שהיא לתקן את האשמה באופן שיראה לצורך כתנאי שאם לרגלי זה יהיה הנאשם צפוי לעונש חמור יותר מאשר לפי התלונה או כתב האשמה — יהיה רשאי הנאשם לבקש דחית הבירור למען העיון בהאשמה החדשה והדאגה להגנה.
- (126) כל ערעור צריך להיות מנומק ויוגש לבית דין הערעורים בכתב עם העתקה לצד שכנגד.

בית דין יכול להזמין עדים

בטול המשפט לאחר פרשת ההאשמה

בטול המשפט ע"י המאשים

כרטיס הנאשם, רשימת עבירותיו הקודמות ודברו האחרון לפני הסלת העונש

תקון האשמה

כתב הערעור

פרק ג' — דיון לפני מפקד מוסמך כשופט

- (127) מפקד מוסמך כשופט — בקבלו תלונה על אחד מפקדיו — יעבירה לתובע הצבאי של המחוז בו נמצא מטה יחידתו אם הדיון על התלונה אינו בסמכותו של השופט, ואם הדיון הוא בסמכותו — יזמין את הנאשם ואת מפקדו הישר — בין אם זה האחרון הגיש את התלונה ובין אם המתלונן הוא איש אחר, וגם את המתלונן במקרה שהתלונה הוגשה לא ע"י מפקדו הישר של הנאשם.
- (128) מיד לאחר הקראת התלונה לפני הנאשם וטרם כל דבר אחר יודיע השופט לנאשם שהברירה בידי האחרון להשפט לפניו או לבקש שדינו יהיה לפני מפקד הגדוד של הנאשם, ואם הנאשם הובא לדיון לפני מפקד הגדוד שלו — תהיה לו הברירה שדינו יהיה לפני בית דין מחוזי, ואם בחר הנאשם שלא להשפט לפני השופט שלפניו הובא — יעביר השופט את התלונה לדיון בהתאם לבקשת הנאשם כנ"ל.

הנאשם, מפקדו הישר והמתלונן יוזמנו לדיון

השופט יודיע לנאשם ע"ד זכותו להשפט לפני מדרגת בית דין גבוהה יותר

- 129) אם הנאשם לא יבחר בהעברת דינו למדרגה גבוהה יותר או אם בחר במפקד הגדוד והובא דינו לפני מפקד הגדוד יתחיל הדיון ויתנהל בהתאם להוראות הפרק ב' של החלק הזה.
- 130) בגמר פרשת ההאשמה — ישאל השופט את הנאשם אם יש לו עדי הגנה, ואם העדים לא יהיו במקום שלא באשמת הנאשם — יוכל השופט לדחות את המשפט ליום אחר.
- 131) בגמר הדיון ולפני שהשופט יגש להחליט — ישאל את הנאשם אם רוצה להגיד דבר, ואם כן -- ישמע את הנאשם.
- 132) יוכל השופט — אם ימצא שמן הראוי הוא כי התלונה תידון במדרגת בית דין גבוהה יותר — להפסיק בכל עת שהיא את הדיון לפניו ולהעביר למפקדו את כל חומר המשפט בפירוט נימוקיו להפסקת הדיון.
- 133) השופט ינהל פרטיכל לכל החשוב שבמו"מ אשר לפניו, ובפרט ירשום את כל החלטותיו ופסק דינו בפירוט נימוקיהם, וכן כל בקשות הנאשם. התלונה תצורף לפרטיכל ותהווה חלק ממנו.
- פרק ד' — חקירה מוקדמת ע"י תובע צבאי**
- 134) במקרה שתלונה שהיא — אשר צריך לנהל חקירה מוקדמת בנוגע אליה — היא נגד נאשם אשר מטה יחידתו נמצא מחוץ למחוזו של תובע צבאי — על התובע הצבאי יהיה להעביר העתק התלונה למפקד המחוז בו נמצא מטה יחידתו של הנאשם.
- 135) במקרה שקודם להגשת התלונה לתובע צבאי — בירור או דיון לפני מפקד שהוא — יהיה מחובתו של כל מפקד כזה להודיע לתובע הצבאי ע"ד כל פרטי הבירור או הדיון ותוצאותיו ולמסור לתובע הצבאי כל המוצגים, המסמכים, ההוכחות והחומר בכלל שהושגו עקב הבירור או הדיון.
- 136) פרט אם לתועלת החקירה יהיה לדחות את שמיעת דבריו של הנאשם לזמן מאוחר יותר או לא לשמוע אותו בחקירה בכלל — כל חקירה מוקדמת תתחיל בחקירת הנאשם עצמו.
- 137) לפני קבלת כל הודעה מפי הנאשם יהיה מחובתו של תובע צבאי להקריא לנאשם את התלונה ולהודיע לו:
א. כי עקב התלונה מנהל התובע הצבאי חקירה מוקדמת אשר כתוצאה ממנה יוכל הנאשם לעמוד לפני בית דין,
ב. כי הדברים שהנאשם ישמיע יהיו חלק מחומר החקירה,
ג. וכי חזקה על כל חז"ל — שבחוקף היותו חז"ל — יגיד לפי רצונו החפשי את כל האמת גם כאשר האמת יכולה להרשיעו בדיון.
- 138) תובע צבאי יערוך פרטיכל לחקירת הנאשם ובהתחלתו יציין שמילא אחרי הוראות הסעיף הקודם. תובע צבאי ירשום בפרטיכל את כל הודעותיו, טענותיו ובקשותיו של הנאשם, ויחתים את הנאשם על הפרטיכל. במקרה שהנאשם יסרב לחתום על הפרטיכל — ירשום התובע הצבאי את הדבר.
- 139) במהלך החקירה יוכל התובע הצבאי לגבות כל עדות שיהיה צורך בה ויהיה

מפלג הדיון לפי הפרק ב'

הזמנת עדי הגנה

הפלה האחרונה לנאשם

העברת הדיון למדרגת בית דין גבוהה יותר

פרטיכל הדיון

תובע צבאי יודיע למפקד מחוזו אתר על כל תלונה נגד פקודיו

חומר מכל ברור שוקדם יומצא לתובע צבאי

חקירה תתחיל בחקירת הנאשם

אזהרה לנאשם

פסק חקירה יעשה פרטיכל

בניית עדויות

- חייב לשמוע כל עד — פרט אם לא יוכל להשיגו — שהנאשם יבקש לשמוע אותו בשעת החקירה המוקדמת.
- (140) תובע צבאי לא יהיה חייב לשמוע עדויות שהן בנוכחות הנאשם, רק יערוך פרטי-כל מכל עדות שישמע ויחתים כל עד על פרטי-כל עדותו.
- (141) בגמר החקירה יוכל התובע הצבאי:
- להעביר את התלונה לדיון לפני מפקד מוסמך כשופט, או
 - לערוך כתב האשמה נגד הנאשם לפני בית הדין המחוזי, או
 - אם העבירה היא מאלה שהדיון בהן הוא בסמכות בית דין מיוחד — להעביר את פרטי-כל החקירה לתובע הצבאי הראשי.
 - ואם ימצא כי אין יסוד לתלונה — להמליץ למפקד המחוז כי יפסיק כל בירור עליה.
- (142) נמוקי החלטת התובע הצבאי והמלצותיו למפקד המחוז הנם בחוקת חומר פנימי וסודי ואין הנאשם רשאי לעיין בהם; לעומת זאת במקרה שהנאשם יעמוד לדין יוכל — ברשות מפקד המחוז או בית הדין אשר לפניו יעמוד — לעיין בפרטי-כל החקירה.

עדים נכ שלא
בנוכחות הנאשם

תוצאות החקירה

המלצות התובע
הצבאי הן סוד;
פרטי-כל החקירה
נתון לעיון
הנאשם

פרק ה' — כתב האשמה

- (143) כל כתב האשמה יכיל:
- השם והמשפחה של הנאשם, ודרגת הפיקוד שלו.
 - תאור העבירה — מקומה, זמנה והעובדות העיקריות.
 - סעיף החוקה שעל פיו הנאשם העמד לדין.
 - שמות העדים.
- כתב האשמה יהיה חתום ע"י התובע הצבאי.
- (144) בית דין מחוזי ובית דין מיוחד לא יתחילו במשפט שהוא אלא אם יוגש להם כתב האשמה כנ"ל.

פרטי
כתב האשמהכלי כתב האשמה
לא יתחיל משפט
בבית דין

פרק ו' — דיון לפני בית דין מחוזי או מיוחד או בית הדין העליון

- (145) אב בית הדין ינהל את בית הדין ואת כל ישיבותיו.
- (146) הדיון יתחיל בהקראה בפומבי של כתב המנוי של חברי בית הדין למשפט המתברר, ולאחר זה ישאל אב בית הדין את הנאשם ואת התובע הצבאי אם יש לאיש מהם התנגדות להרכב האישי של בית הדין, ואם כן — מה הם נמוקי ההתנגדות.
- במקרה שבית הדין יקבל את ההתנגדות — יופסק המשפט עד לברור בהרכב אחר, ואם בית הדין ידחה אותה — ימשיך בדיון באותו ההרכב.
- (147) אם יש לנאשם סניגור — עליו יהיה להגיש לבית הדין כתב הרשאה מהנאשם ואם איננו מחבר הסניגורים של בית הדין גם מכתב הסכמה מאת מפקד המחוז — אם הברור הוא לפני בית דין מחוזי, ואם הברור הוא לפני בית דין מיוחד או בית הדין העליון — מאת ראש המטה, ואם הסניגור הוא ממונה ע"י רשות מוסמכת עליו יהיה להגיש את כתב מנויו.

הקראת כתב
המנוי של
השופטיםהתנגדות להרכב
בית הדין

הסניגור

- 148) סנוי סניגור
בכל מקרה שלא יהיה לנאשם סניגור — גם אם לפני המשפט ניתנה לו ההזדמנות לבחור סניגור לעצמו ולא רצה בזה — יוכל בית הדין בכל עת במהלך הדיון — בין אם לפי החלטתו הוא או לפי בקשת הנאשם — לתת לנאשם הזדמנות כי יבחר לעצמו או למנות לו סניגור בהתאם לחוקה זו או כל חוקה אחרת.
- 149) הערעור יוכל להיות גם לא בפומבי
במדרגת הערעור אם לא תהיה בקשה מאחד הצדדים כי הערעור ישמע בפומבי — יוכל בית הדין לדון ולהחליט בערעור לפי החומר שבכתב בלבד.
- 150) במדרגת ערעור יוכל בית הדין לשמוע את כל ההוכחות מחדש או רק חלק מהן או להסתפק בקריאת פרטי-כל הדיון בדרגה הראשונה, הכל כפי שבית הדין יחליט בכל מקרה ומקרה; בית הדין יוכל גם לשמוע הוכחות חדשות אם ימצא לנכון.
- 151) חלופי שופטים
אם בעת שהיא — לאור התחלת המשפט ולפני הוצאת פסק-דין — השופטים או אחד מהם יחדלו מסיבה שהיא להשתתף במשפט, תמנה הרשות המוסמכת שופט אחד או שופטים אחדים במקום אלה שחדלו להשתתף, תהיה הזכות להתנגד גם לכל שופט כזה מיד לאחר הקראת כתב מגונו, וכל הוראות התקנה 146 של הפרק הזה יהיו בתוקף גם לגבי שופט כזה.
- בית הדין יוכל להמשיך בדיון — לאחר כל חילופי שופט או שופטים — יוכל להמשיך בדיון ולהוגו לפי העדות שנרשמה לפני החלופים או לחזור ולשמוע את העדים שנשמעו כבר או חלק מהם או גם להתחיל מחדש בברור המשפט.
- בתנאי שלנאשם תהיה הרשות לדרוש שמיעת כל העדים או חלק מהם מחדש, ועל בית הדין יהיה להודיע לנאשם ע"ד זכותו זו בכל פעם בשעה שיתחיל במשפט בהרכבו החדש לאחר כל חלופים.
- 152) בית דין יחליט כל דבר פה אחד או עפ"י רוב דעות, ורק החלטות כאלה תחשבנה להחלטות בית דין.
- 153) כל פסק-דין של בית הדין צריך להיות מנומק ואם יתקבל עפ"י רוב דעות — יצויין הדבר, מבלי להזכיר בשמות, כל השופטים — גם אם פסק הדין נתקבל עפ"י רוב דעות — יזותמו על פסק-הדין.
- שופט שנשאר במיעוט יוכל לצרף את דעתו לידיעתו של מפקד המחוז או ראש המטה — לפי המקרה — אבל דעת המיעוט לא תוקרא בבית הדין ולא תפורסם.
- 154) רק השופטים משתתפים בהתיעצויות בית הדין ואין לגלות את הנעשה בהן פרט להחלטות שלפרסום.
- 155) בהקריאו את פסק הדין לנאשם — יודיע לו אב בית הדין שפסק-הדין הנהו טעון אישורו של מפקד המחוז — אם הדיון הוא לפני בית הדין המחוזי, או של ראש המטה — אם הדיון הוא לפני בית דין מיוחד או לפני בית הדין העליון.
- 156) הודעת פסק הדין לנאשם — בנוכחות התובע הצבאי שהופיע כמאשים במשפט או באי-כוחו — ע"י הרשות המאשרת או ע"י בית הדין שהוציא את פסק הדין או באופן אחר כפי שהרשות המאשרת תורה.

- 157) בית הדין ינהל פרטיכל לכל מו"מ שלפניו מהתחלתו ועד הודעת פסק-הדין לנידון ועד בכלל. כתב ההאשמה, כל המסמכים והכתבים שהוגשו וכל ההזמנות יצורפו לפרטיכל ויהוו חלק ממנו.
- 158) בהתחשב עם הוראות הפרק הזה — יתנהל הדיון בבית הדין בהתאם להוראות הפרק ב' של החלק הזה.

יתנהל פרטיכל
ע"י בית הדין

הדיון יתנהל
בהתאם להוראות
הפרק ב'

פרק ז' — מהלך הדיון בשעת חרום

- 159) כאשר שר הבטחון יכריז על שעת חרום או על שרות שהוא בצבא כשרות שעת חרום — הרי בהתאם להכרזה ולהוראותיה ובמשך כל הזמן שהכרזה תהיה בתוקף — אפשרי יהיה לנהוג מהלך דיון מקוצר יותר שלא לפי כל תקנות החלק ד' של החוקה הזו, ובכלל זה להגיש כתב האשמה לבית דין מחוזי או מיוחד מבלי שנעשתה תקירה מוקדמת לפי הפרק ד' של החלק ד' הזה, או גם אם לא נעשתה בכלל.
- בתנאי שתשמרנה בכל אופן התקנות הבאות של החלק ד':
- פרק ב': 111, 113, 114, 115, 119, 124.
- פרק ה': 143, 144.
- פרק ו': 146, 147, 152, 153, 154, 156.
- ובתנאי שבמידה שהדבר יהיה אפשרי ינהגו גם לפי שאר תקנות החלק ד'.
- 160) אין לפרש את התקנה 159 או אינו שהיא מהוראותיה כמשנה במשהו את הרכבו של המנגנון המשפטי בצבא או סמכויותיו כפי שנקבעו בחלק ב' של החוקה הזו או כמקנה למי שהוא מהמנגנון המשפטי סמכויות גדולות מאלה הקבועות בחלק ב' של החוקה.

מהלך דיון מקוצר

תקנות מחיבות

גם שאר התקנות
בתוקף

התקנה אינה
משנה הרכב
המנגנון ואינה
מקנה סמכויות
גדולות

חלק ה'

שונות

פרק א' — משפט חוזר

- 161) אפשר לבקש משפט חוזר על כל עבירה מאלה שהדיון בהן הוא בסמכות בית דין מחוזי או בית דין מיוחד — לאחר שיצא פסק דין סופי בנוגע לעבירה זו — במקרים הבאים:
- א. אם יצא פסק-דין אחר שחייב איש אחר בעד אותה העבירה.
- ב. אם עד שהוא — מאלה שהעידו במשפט שממנו מבקשים לחזור — נשפט בינתיים בעד עדות שקר נגד הנידון במשפט שממנו מבקשים לחזור.
- ג. אם מצא הנידון תעודות או הוכחות היכולות לשנות את תוצאות המשפט שלא היו בידו או שלא היו ידועות לו בשעת ברור המשפט.
- ד. אם לראש המטה יראה צורך לפתוח במשפט חוזר.
- 162) בקשה בדבר משפט חוזר יש להגיש לראש המטה אשר יוכל לפתוח במשפט חוזר אם נראה לו כי יש יסוד לבקשה.

רק בנוגע לעבירות
הנידונות לפני
בית דין מחוזי
ובית דין מיוחד

איש אחר הויב
בעד אותה עבירה

עד נשפט בעד
עדות שקר

הוכחות חדשות

לפי ראות ראש
המטה

פתיחת משפט
חוזר ברשות
ראש המטה

- 163) פרט אם ראש המטה יחליט אחרת — ישב בכל משפט חוזר אותו בית הדין שישב במשפט ששמנו מבקשים לחזור ועד כמה שאפשר באותו ההרכב. במשפט חוזר ישב אותו בית הדין

פרק ב' — התישנות

- 164) כל עבירת בגידה או רצח מתישנת ואין להגיש תביעה בעדה לאחר עבור עשר שנים מיום עשיית העבירה. בנידה ורצח — לאחר עשר שנים
- 165) שאר העבירות שהדיון בהן הוא בסמכות בית דין מיוחד וכל העבירות שהדיון בהן בסמכות בית דין מחוזי מתישנות ואין להגיש תביעה בעדן לאחר עבור שלש שנים מיום עשיית העבירה. עבירות שבסמכות בית דין מיוחד ובית דין מחוזי לאחר שלש שנים
- 166) העבירות שהדיון בהן הוא בסמכות מפקד מוסמך כשופט מתישנות ואין להגיש תביעה בעדן לאחר עבור ששה חדשים מיום עשיית העבירה. עבירות שבסמכות מפקד — לאחר ששה חדשים

פרק ג' — חוקי הוכחה

- 167) חוקי ההוכחה המקובלים בבתי הדין הכלליים במדינה יחייבו גם את השופטים ובתי הדין של הצבא, פרט למקרים אשר בהם החוקה הוזהר קובעת במפורש אחרת. חוקי הוכחה

פרק ד' — טפסים ותקנות עזר

- 168) ראש המטה יוכל להוציא טפסים שונים לצורך החוקה הוזהר ובצוען הנכון של תקנותיה, ולשנות את הטפסים ולהחליפם באחרים מזמן לזמן. טפסים לצורך החוקה
- כן תוכל נשיאות בית הדין העליון — באישור שר הבטחון — להוציא תקנות עזר לצורך החוקה הוזהר ולשנות תקנות העזר, לבטלן ולהחליפן באחרות. תקנות עזר

פקודת בתי משפט (הוראות מעבר), תש"ח—1948

תקנות מאת שר המשפטים בדבר משפטים תלויים ועומדים והארכת מועדים.

בתוקף סמכויותיו לפי החוק בכלל וביחוד לפי הסעיפים 10 ו-11 (ב) (1) ו-(2) לפקודת בתי משפט (הוראות מעבר), תש"ח—1948, מתקין בזה שר המשפטים את התקנות הבאות:

1. תקנות אלה חלות רק על ענינים אשר בהם מוסמכים לדון בתי המשפט שמקום מושבם בשטח בו חל משפט מדינת ישראל. לשם קביעת הסמכות לפי התקנה הזאת רואים כל ענין, כאילו הדיון בו הוחל בדרגה הראשונה ביום פרסום התקנות האלה. חלות

2. (א) ענין שהיה תלוי ועומד ביום ה' באייר תש"ח (14 במאי 1948) בפני בית המשפט העליון של שלטון המנדט על ארץ-ישראל, ייראה כתלוי ועומד בפני בית המשפט העליון של מדינת ישראל, כשיופעל לפי סעיף 1 (א) לפקודת בתי משפט (הוראות מעבר), תש"ח—1948. ענינים תלויים ועומדים